

NVE

Begrunnelse for vedtak

Uttak av vann fra Håvikvatnet til AS Bolaks sitt stamfiskanlegg i Nystølvågen

Bjørnafjorden og Kvinnherad kommuner i
Vestland fylke

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Tiltakshaver	AS Bolaks
Referanse	202108530-17
Dato	17.06.2026
Ansvarlig	Silje Aakre Solheim
Saksbehandler	Kristine Naas

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:

www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	2
Høring og distriktsbehandling	5
NVEs vurdering	7
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	15

Sammendrag

NVE gir tillatelse til uttak av vann og regulering av Håvikvatnet

AS Bolaks søker om vannuttak og regulering av Håvikvatnet i Bjørnafjorden kommune i Vestland. Søndre del av vannet ligger i Kvinnherad kommune i samme fylke. Formålet for uttaket er ferskvann til stamfiskanlegget ved Nystølen.

Tiltak, deriblant etablering av dam og regulering, er konsesjonspliktig, hvis de er iverksatt etter 1.1.2001. Det søkes derfor om en samlet konsesjon i ettertid. NVE har behandlet vannuttak, dam, regulering og eksisterende vannvei til anlegget.

Hva mener høringspartene om tiltaket?

Kvinnherad kommune har sitt drikkevannsuttak i en del av Håvikvatnet kalt Brothølen. De tror ikke reguleringen påvirker drikkevann i Brothølen hvis reguleringen holdes innenfor det som tidligere har vært praktisert, men understreker at tiltakshaver må sikre kommunen sitt drikkevann.

Statsforvaltaren i Vestland mener kunnskapen om konsekvenser for elvemusling er for svak og ber om undersøkelser samt vilkår om fiskevandring, habitattiltak og vurdering av om rørene kan legges utenom elva.

Privatpersonene Haugen og Sunnevåg peker på nedgang i forholdene for fisk etter at dammen ble etablert og foreslår logging/rapportering, driftstiltak ved dam og uavhengig analyse med krav om tiltak hvis det påvises sammenheng med vannuttaket.

Hvorfor gir NVE tillatelse?

For at NVE skal kunne gi konsesjon til uttak av vann og regulering av Håvikvatnet må de samlede ulempene ikke være så store at de overstiger fordelene. NVE kan stille krav om avbøtende tiltak i konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

NVE legger vekt på fordelene ved et etablert stamfiskanlegg som har tatt ut vann også før vannressursloven trådte i kraft 1.1.2001. Det er imidlertid store verdier knyttet til elvemusling i vassdraget. Disse kan ha fått det dårligere som følge av de nye tiltakene, både som en konsekvens av endret vannføring, og etablering av dammen som hindrer elvemuslingens vertsfisk, ørret, å passere dammen. Det er registrert ål i vassdraget, og NVE legger til grunn at vandringsveien for denne må sikres.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

NVE mener det er helt avgjørende for at vi kan gi konsesjon, at det sikres toveis passasje for fisk forbi dammen, en tilstrekkelig minstevannføring, og en opprydding i vassdraget, inkludert å legge vannveien utenfor vassdraget.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir AS Bolaks tillatelse etter vannressursloven § 8 til uttak av vann fra, og regulering av Håvikvatn. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra AS Bolaks, datert 27.3.2023:

«AS Bolaks ønsker å benytte vannet i Håvikvatnet i Bjørnafjorden kommune i Vestland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- Uttak av 97 l/s i gjennomsnitt over året fra Håvikvatnet (HRV 57 moh)
- Med maksimalt uttak 180 l/s som måneds middel fra juni til september
- Fortsatt regulering av Håvikvatnet mellom HRV 57 moh og LRV 56.1 moh = 0,9 m
- Slipp av minstevannføring på 100 l/s i perioden 1.oktober -30. april
- Slipp av minstevannføring på 30 l/s i perioden 1. mai- 30.september

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning.»

Hoveddata for uttak av vann og regulering av Håvikvatnet

TILSIG	Hovedalternativ	
Nedbørfelt	km ²	7,1
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	12,9
Spesifikk avrenning	l/(s · km ²)	57,6
Middelvannføring	l/s	410
Alminnelig lavvannføring	l/s	52
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	31
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	107

VASSDRAGSANLEGGET		
Inntak	moh.	56,1
Avløp	moh.	-1
Lengde på berørt elvestrekning	km	1,9

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Lengde på vannledning	km	2
Antall rør vannledningen består av	stk.	2
Vannledning, diameter	mm	400/250
Total maksimal kapasitet på rør	l/s	208
Gjennomsnittlig månedlig vannuttak over året	l/s	97
Maksimalt månedlig vannuttak 1.6 – 30.9	l/s	180
Planlagt minstevannføring, sommer (1.5-30.9)	l/s	30
Planlagt minstevannføring, vinter (1.10-30.4)	l/s	100
Maksimalt antall smolt/fisk	stk.	5750

MAGASIN

Magasinvolym	mill. m ³	1,59
HRV	moh.	57,0
LRV	moh.	56,1
Reguleringshøyde	m	0,9

Om søker og søknaden

Søker er AS Bolaks. De eier stamfiskanlegget på Nystølen. De vil søke konsesjon for uttak av vann og regulering av Håvikvatnet til bruk i sitt stamfiskanlegg på Nystølen.

Stamfiskanlegget ble tatt i bruk i 1990. Vann fra Håvikvatnet er siden da benyttet som hovedvannkilde. I 2001 ble det bygget en dam i utløpet av Håvikvatnet for å sikre jevnere vanntilførsel til anlegget gjennom regulering. Det ble i 2005/2006 etablert vei langs elva for lettere tilkomst. Det er etablert et rør for minstevannføring fra bunnen av demningen.

Ev. økning i vannuttak, regulering av vann, og etablering av dam som har funnet sted etter at vannressursloven trådte i kraft i 2001 er konsesjonspliktig. Bolaks sitt vannutak og regulering har ikke vært behandlet etter vannressursloven tidligere og de søker derfor om konsesjon nå.

Beskrivelse av området

Håvikvatnet ligger i to kommuner: søndre del i Kvinnherad, og nordre del i Bjørnafjorden kommune. Fra Håvikvatnet og ned til fjorden er det lite tekniske inngrep i og ved Sunnfjordelva. Det er noen kulper og stryk, men ingen større fosser. Håvikvatnet brukes som lokal vannkilde for husstandene rundt. Kvinnherad kommune henter vann fra Brothølen øst i Håvikvatnet, et stykke sør for inntaket til Bolaks. Det går en kraftlinje over vannet. Tre skogsveier går inn til Håvikvatnet/Brothølen i nordøst og fylkesvei 549 Ølvesvegen passerer Håvikvatnet i nord.

Teknisk plan

Alle tekniske installasjoner er allerede etablert. Her følger en beskrivelse av disse.

Reguleringer

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

I 2001 ble dammen i utløpet av Håvikvatnet til Sundfjordelva etablert for å regulere Håvikvatnet og på den måten få en jevnere vanntilførsel til stamfiskanlegget.

Bolaks søker nå om en reguleringshøyde på 0,9 m, mellom LRV på kote 56,1 og HRV på kote 57. Magasinvolument er oppgitt til 1,59 mill. m³.

Det er oppgitt i søknaden at produksjonen i stamfiskanlegget dimensjoneres etter reguleringskurve for tørrår. Det er ikke planlagt reservevannkilde.

Vannforbruksteknologi

I søknaden blir det opplyst at det av hensyn til fisken ikke benyttes resirkulert vann (RAS) i anlegget. Delvis resirkulering/gjenbruk fungerer likevel som et beredskapstiltak som blir benyttet dersom det blir vannmangel ved ekstrem tørke og lavt inntaksvann. Det er da kapasitet til å gjenbruke 3000 l/min (50 l/s).

Drift av stamfiskanlegget

Fiskeanleggets omsøkte månedlige vannuttak (m ³ /s) (snitt)											
Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
0.04	0.03	0.02	0.02	0.02	0.18	0.18	0.18	0.18	0.15	0.10	0.07

	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
Vannforbruk												
l/min	2500	1000	1000	1000	1000	11000	11000	11000	11000	9000	6000	4000
(l/s)	(42)	(17)	(17)	(17)	(17)	(183)	(183)	(183)	(183)	(150)	(100)	(67)
Planlagt biomasse	2000	0	0	0	0	52000	52000	52000	50000	35000	15000	5000

I søknaden står det en merknad til produksjonsplanen om at det fra mars-april kun er vannforbruk på frostsikring, og det som måtte være nødvendig i forbindelse med vask av anlegg og lignende. De skal også sørge for at det alltid ligger vann på i røret, sånn at en unngår dårlig smak på vannet som går til grunneier. Dette fordi vannet til grunneier tas ut direkte fra vannveien til stamfiskanlegget.

Biomasse er satt til 0 fra februar-mai fordi det ikke er fisk i anlegget. Det ligger noe rogn i anlegget i februar og mars, men det er svært begrenset antall.

Inntak

Vannet hentes inn fra Håvikvatnet ca. 150 m fra dammen og utløpet til Sundfjordelva. Inntaket er på 0-17 m dybde.

Dam

Dammen ble bygget i 2001 for å sikre jevnere vanntilførsel til anlegget. Den ble bygget uten konsesjon og NVE vil derfor også vurdere virkninger av dammen for allmenne interesser.

Vannvei

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Inntaksrøret har en lengde på ca. 2 km. Vannledningen har første del av strekningen en dimensjon på 400/300 mm, vannledningen deles etter et stykke i to med dimensjoner på 200 og 250 mm.

Veier

Veien ble etablert i 2005/2006 for å lette adkomst til Håvikvatnet og dammen. Etter det NVE kjenner til er det grunneier som har søkt om, og etablert veien som skogsvei/landbruksvei. Bygging av skogsvei/landbruksvei blir behandlet av kommunen etter annet lovverk og denne er derfor ikke en del av NVEs behandling etter vannressursloven.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

I gjeldende kommuneplan ligger Sundfjordelva i et område avsatt til «bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone». Formålet med denne er flerbruksområde for natur, friluft, ferdsel, farlei og fiske. Det er beskrevet at tiltak ikke skal være til hinder for allmenn tilgjengelighet eller utøvelse av friluftsliv. Det er videre beskrevet at tiltak/inngrep i konflikt med naturen, friluftsliv, ferdsel eller fiske, ikke er tillatt. Nye lokaliteter som ønskes benyttet til akvakultur skal fremmes som politisk sak for nærmere avklaring.

Innerste del av Sunnfjorden er regulert til akvakultur.

Håvikvatnet er regulert til drikkevann. Det er ifølge søknaden ellers ingen kommuneplaner for området.

Andre verneområder

Håvikvatnet naturreservat grenser til den østlige delen av vannet.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 26.9.2024 sammen med representanter for søkeren og Statsforvaltaren i Vestland. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Uttalelsene er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider [Konsesjonssak - NVE](#).

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Kvinnherad kommune uttaler at reguleringen ikke vil påvirke deres drikkevannsuttak i Brothølen, såfremt reguleringen holdes innenfor det som tidligere har vært praktisert. Dersom det skulle vise seg at regulering ned mot LRV på kote 56,1 skaper problemer for drikkevannsforsyningen, uttaler kommunen at tiltakshaver må gjøre nødvendige tiltak for å sikre vann til kommunens drikkevannsinntak i Brothølen.

Statsforvaltaren i Vestland mener kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt når det gjelder mulige konsekvenser for elvemusling, som er en truet art med nasjonal handlingsplan. De mener det må

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

gjennomføres undersøkelser av om reguleringen påvirker elvemuslingen negativt, eventuelt gjennom konsekvenser for ørret som vertsfisk. De påpeker at en stor andel av bestandene av elvemusling i Vestland allerede er utryddet, og resterende er regnet som truet eller svært nær å bli utryddet.

Videre mener de det må stilles vilkår om å opprettholde fiskevandring forbi dammen, og at det blir utført habitatforbedrende tiltak i tråd med anbefaling i konsekvensnotat for fisk.

De ber også om at alternativ trase for rør utredes, slik at dette kan legges utenom elveløpet, der det ligger i dag, gjerne i eksisterende vei.

Arnstein Haugen opplyser om at bestandene av ørret og røye er sterkt redusert etter at dammen ble etablert i 2001. Han mener gytegrusen til ørret ikke er lagt ut som beskrevet i rapport fra Rådgivende biologer, og at gyteområder for røye kan være svekket som følge av regulering av Håvikvatnet. Når det gjelder ål mener Haugen at det er ål i vannet, men at bestanden trolig er redusert de siste årene. Haugen viser til at det tidligere var en koloni med makrellterner på et lite skjær i vannet, og at regulering av vannstand kan ha medført at disse nå er borte.

Haugen kommer med følgende forslag til avbøtende tiltak:

- Logging og rapportering av vannnivå, og minstevannføring
- Bunnventil holdes åpen som anbefalt i rapporten «Gyteforhold og tiltak for fisk i Håvikvatnet»
- Utredning av om yngel og mindre fisk kan vandre tilbake til vannet gjennom bunnrør i dam
- Utredning av om opparbeidet gyteområde er utformet korrekt

Kjell Sunnevåg har kommet med kommentarer etter befarings som støtter høringsuttalelser som går på nedgang i fiskebestanden. Han foreslår at det settes vilkår om en uavhengig analyse av tilstanden for fisken i vannet, og om det er sammenheng mellom vannuttaket og nedgangen i fiskebestanden. Hvis det påvises en sammenheng ber han om at det pålegges tiltak for å bedre situasjonen.

Søker har kommentert de innkomne opplysningene

AS Bolaks mener ørretbestanden ikke er kraftig redusert, og kjenner ikke til dokumentasjon på at driften ved stamfiskanlegget har hatt påvirkning på hekkende makrellterner i vannet. De støtter bruk av elektronisk måling for å følge opp regulering og viser til omtale i søknaden.

De mener driften ikke har betydning for elvemuslingen i vassdraget, men forstår Statsforvalterens bekymring. De mener dette kan følges opp av et overvåkingsprogram gjennomført av tredjeperson, dersom det gis tillatelse.

De mener nedgraving av rør vil være et betydelig større naturinngrep enn at det blir liggende i dagen. AS Bolaks har ikke mottatt negative tilbakemeldinger fra lokalsamfunnet på at røret ligger i dagen.

Når det gjelder kommunens bekymring for drikkevannet, viser de til søknaden som sier at omsøkte reguleringshøyder ikke vil påvirke Kvinnherad kommunes drikkevannsforsyning.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

NVEs vurdering

Det omsøkte tiltaket innebærer både en formalisering og en utvidelse av vannuttak til stamfiskanlegg, regulering av Håvikvatnet, inkludert dam og vannledning. En del av dette er allerede etablert, men ikke tidligere vurdert etter vannressursloven, selv om de er etablert etter at vannressursloven trådte i kraft. NVEs vurdering omfatter derfor hele tiltaket.

Hydrologiske virkninger av tiltaket

Stamfiskanlegget utnytter et nedbørfelt på 7,1 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 410 l/s. I et tørt år er den gjennomsnittlige vannføringen beregnet til 270 l/s. Effektiv innsjøprosent er på ca. 25 %. Avrenningen varierer noe fra år til år med dominerende høst- og vinterflom. Laveste vannføring opptrer gjerne om sommeren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 31 og 107 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 52 l/s.

Søknaden viser at det omsøkte månedlige vannuttaket på 97 l/s i snitt, vil være størst i månedene juni til oktober, med et maksimalt gjennomsnittlig månedsuttak på 180 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 30 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 100 l/s resten av året.

NVE har ikke kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt. Dette må tiltakshaver ta med seg i planlegging av produksjonen.

Håvikvatnet har i flere år vært regulert mellom kote 56,1 (LRV) og 57 (HRV), noe som tilsvarer et magasinivolum på ca. 1,59 mill. m³. Dette tilsvarer det som nå er omsøkt.

Bolaks er helt avhengig av å ha en magasinert vannreserve i tørre perioder. Simuleringer basert på data for de siste 30 årene viser at det er nok vann til anlegget med omsøkt vannuttak de fleste år, men at det kan bli problemer i år med lavt tilsig om sommeren. NVE gir bare unntaksvis tillatelse til å gå under LRV i slike situasjoner. Tiltakshaver må derfor ha en beredskapsplan for å imøtekomme slike situasjoner, og tiltak må iverksettes i god tid. En slik plan kan inneholde bruk av reservevann, vannsparende tiltak, eller at man tilpasser produksjonen av fisk. Tiltakshaver må uansett tilpasse produksjonen til vanntilgangen.

For stamfiskanlegg som er avhengig av kontinuerlig vannforsyning er det viktig å ha mulighet for å magasinere vann for å sikre vanntilgang også i tørre perioder. Dette vil imidlertid også føre til en flatere og mindre variert vannføring i vassdraget nedstrøms dammen, særlig om sommeren.

Vi vil vurdere virkninger av dette for naturmangfoldet nærmere i neste kapittel.

Naturmangfold

Naturtyper

Håvikvatnet naturreservat ligger til dels i og ved Håvikvatnet, i østre del. Dette er en del av et større skoglandskap og har stor variasjon i natur- og vegetasjonstyper, med eldre furuskog, edellauvskog, varmekjær kildeskog og vestnorsk regnskogsmiljø.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Statsforvalteren uttaler at gjeldende/omsøkt regulering, som trolig er innenfor/nær naturlig vannstandsvariasjon, ikke vil komme i konflikt med vernereglene for naturreservatet.

NVE er enig i Statsforvalterens vurdering.

Akvatisk miljø

Det er registrert elvemusling (EN – sterkt truet på norsk rødliste for arter) og ørret og røye i Håvikvatnet. Ørret er elvemuslingens vertsfisk og strekningen nedenfor dammen er et viktig gyteområde for denne. Det er også kjent at ål (EN) forekommer i Håvikvatnet. Det er ifølge miljørapporten flere naturlige vandringshindre lenger ned i vassdraget, som gjør at anadrom (sjøvandrende) fisk ikke kommer opp til dammen. Det er sjørørret i nederste del av vassdraget.

Fisk

Bolaks engasjerte Rådgivende Biologer i 2016 for å kartlegge hvorvidt dammen fungerer som en sperre for fiskevandring til og fra Håvikvannet. Det slippes ikke minstevannføring fra dammen i utløpet av Håvikvatnet i dag. I enkelte perioder med lite nedbør har det vært helt tørt i elven nedstrøms demningen. Rapporten viser til at fisk som vandrer ned fra innsjøen for å gyte i all hovedsak vil gjøre dette på de øverste 130 meterne av elven. I dette området er det brukbare til gode gyteforhold, og relativt gode oppvekstforhold for ørret i stryket og lonene nedenfor.

Rapporten konkluderer med at etablering av dammen har påvirket rekrutteringen, ved at utløpsbekken ikke lenger brukes som gyting. Den lave tettheten av årsyngel tyder på at den årlige produksjonen av ørretyngel i bekken ikke er stor, og trolig for liten til å opprettholde samme tetthet av ørret i Håvikvatnet som var normalen da også utløpet ble brukt som gyteområde.

I rapporten vurderer Rådgivende Biologer at fangst av enkelte svært store ørreter i Håvikvatnet kan tyde på at det finnes en storørretbestand i innsjøen, men de har ikke gjort nærmere undersøkelser av om de største individene oppfyller kriteriene for dette. Samtlige innløpselver er trolig for små til at de største gytefiskene kan benytte dem som gyteområder, og Rådgivende biologer mener derfor det er sannsynlig at disse individene tidligere har gytt i utløpet av innsjøen.

Funn av avmagret røye nedstrøms demningen viser at fisk fortsatt kan vandre ned i Sundfjordelva fra Håvikvatnet, men at oppvandring kan være problematisk. Bunnrøret i demningen er stort nok til at selv stor gyteørret skal kunne passere, og siden røret er flatt (uten helning) er det sannsynlig at strømforholdene i alle fall tidvis tillater at fisk svømmer motstrøms gjennom røret. Dette forutsetter imidlertid at fisk finner røret, noe som kan være problematisk hvis overløp over demningen lokker fisken til å forsøke å hoppe over demningen i stedet. Samtidig vil vannstanden i innsjøen påvirke vannfarten gjennom røret, jo høyere vannstand, jo høyere trykk.

Rådgivende biologer anbefaler å utbedre gyteområde nedstrøms dammen, framfor å øke graden av fiskevandring forbi dammen, både fordi sistnevnte vil være mer teknisk krevende, og fordi det vil være usikkert om en trapp eller lignende i tilstrekkelig grad vil sikre oppvandring av ungfisk av øret fra Sundfordelva til Håvikvatnet. Det foreslås imidlertid å slippe en minstevannføring forbi demningen.

Det ble etablert et gyteområde oppstrøms demningene etter at rapporten ble laget. NVE vet ikke når dette ble gjort og hvordan det har fungert.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Rådgivende Biologer vurderer at demningens utforming av dam er slik at ål bør kunne klare å vandre både opp og ned. Røye gyter i selve innsjøen, og oppdemningen vil derfor neppe påvirke gyteforholdene for denne arten.

Elvemusling

I en kartlegging gjort av Rådgivende biologer i 2018 (Rapport nr 2822, 2019) ble det observert 77 levende muslinger, hovedsakelig et stykke opp i vassdraget fra utløp til fjorden. Det ble også funnet 24 tomme skall. De døde muslingene hadde samme størrelsesfordeling som de levende muslingene, noe som tyder på at de ikke har dødd av alderdom, men av leveforhold.

Elvemuslingen er truet og lite levedyktig i Sunnfjordelven, og forsvinner dersom det ikke skjer en rekruttering (naturlig eller ved dyrking i kultiveringsanlegg).

Flere av høringspartene tar opp virkninger for ørret, røye og elvemusling. Statsforvalteren mener kunnskapsgrunnlaget er mangelfull når det gjelder konsekvenser for elvemuslingen. De peker på at dette er en truet art, med nasjonal handlingsplan. De mener det må gjennomføres undersøkelser av om reguleringen påvirker elvemuslingen negativt, ev. gjennom konsekvenser for vertsfisken. De påpeker at en stor andel elvemuslingbestander i Vestland allerede er utryddet, og at resten er truet eller svært nær utrydding. De mener også at det må stilles vilkår om å opprettholde fiskevandring forbi dammen, og habitatforbedrende tiltak i tråd med anbefaling i konsekvensnotat for fisk. De ber om at røret legges utenom elveløpet.

Arnstein Haugen mener gytegrusen ikke er lagt ut som beskrevet i rapporten fra Rådgivende biologer, og at gyteområdene for røye kan være svekket som følge av regulering av Håvikvatnet. Haugen mener det er ål i vannet, men at bestanden trolig er redusert de siste årene. Haugen kommer med flere forslag til avbøtende tiltak, som går på logging og rapportering av vannstand og minstevannføring, at bunnventil holdes åpen som anbefalt i rapporten fra Rådgivende biologer og utredninger av om yngel og mindre fisk kan vandre tilbake til vannet gjennom bunnrøret i dammen, og om opparbeidet gyteområde er utformet korrekt. Kjell Sunnevåg er også bekymret for fiskebestanden, og ber om kartlegging og ev. tiltak knyttet til dette.

Bolaks peker på at de har iverksatt tiltak, og at de vil slippe minstevannføring som beskrevet i rapporten. Det er også allerede etablert et minstevannføringsarrangement i dammen, men hva det slippes per i dag har ikke tiltakshaver nøyaktig informasjon om.

Etter NVEs syn har etablering av dammen hatt negative konsekvenser ved at den har gjort en viktig gytestrekning for ørret fra Håvikvatnet utilgjengelig. Dette får også konsekvenser for elvemusling, da ørreten er vertsfisk for muslingen. Ål kan trolig vandre forbi dagens dam ved overløp. Bestanden av røye blir trolig i mindre grad påvirket av reguleringene.

Etter NVEs syn må konsekvenser for elvemusling og dens vertsfisk ørret vektlegges i konsesjonsspørsmålet og spørsmålet om vilkår. NVE vurderer at det er avgjørende for at tiltaket kan opprettholdes, at det iverksettes avbøtende tiltak for elvemuslingen og dens vertsfisk. Som Statsforvalteren påpeker, er bestanden i sterk nedgang og truet på Vestlandet. NVE legger derfor også vekt på konsekvensen for den samlede belastningen på elvemuslingen. Vi mener det må slippes mer minstevannføring om sommeren av hensynet til lokal ørret og sjørørreten som bruker nederste delen av vassdraget. Logging av vannstand og minstevannføring er standard krav i moderne konsesjoner.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Vi mener også det må legges til rette for opp- og nedvandring forbi dammen for ørret og ål, selv om dette medfører en ombygging eller flytting av dammen. Vi er enige med Statsforvalteren i at vannledningen må ut av vassdraget. Vi vil spesifisere dette nærmere under merknader for vilkår lenger ned i dokumentet.

Når det gjelder reduserte flommer, som Statsforvalteren påpeker som mulig negativt for elvemuslingen, så vil det gjennom det meste av året fortsatt være flommer i middels og våte år. I perioden mars til august vil det i lengre perioder kun slippes minstevannføring. Det er derfor viktig å øke minstevannføringen noe om sommeren, og vi vil spesifisere behov for kartlegging og oppfølgingsprogram for elvemuslingen i våre merknader til vilkår.

Det tillates normalt ikke at vannledninger legges i dagen, og det skal svært gode grunner til at vi tillater at vannledninger legges i elven. Vannledningen påvirker elvemusling og fisk ved å båndlegge viktige gyte- og oppvekstområder. Vi er enige med høringspartene i at vannledningene må ut av vassdraget, og at de må graves ned der det er mulig. Vi spesifiserer dette nærmere i våre merknader til vilkår lenger ned i dokumentet.

Med riktige avbøtende tiltak mener vi at konsekvensen for elvemusling, ørret og ål vil være akseptable.

Terrestrisk miljø

Det er observert fiskemåke (NT - nær truet) ved Håvikvatnet. Det er også kartlagt naturtyper og flere arter av (særlig stor) forvaltningsmessig interesse innenfor naturreservatet, som blant annet regnskog, hule eiker, moser, gråspett, samt ulike arter av lav, som regnes som nært trua arter.

Statsforvalteren påpeker at det også er storlom rundt vannet, og at de ikke har informasjon om storlomens hekking. Deres vurdering er at det kan være egnede hekkeplasser, og en regulering kan føre til drukning av reir. Dersom det er riktig at omsøkt regulering er innenfor naturlig variasjon, mener de det ikke vil være problematisk.

Storlom har tidligere vært på rødlista, grunnet blant annet vannkraftutbygging. I den nyeste versjonen av rødlista er den nå i kategorien livskraftig. NVE mener reguleringen de fleste år vil ligge opp mot HRV i hekkesesongen (mai-juni), som også tilsvarer vannets normalhøyde slik det er kartfestet. Det vil derfor de fleste år ikke være store svingninger i vannstanden i vannet og kun i tørrår vil det være aktuelt å benytte hele reguleringshøyden, som da vil være en senking fra HRV. Vi mener derfor reguleringen ikke vil ha negative virkninger for ev. hekkende storlom. Dersom det skulle vise seg å likevel ha konsekvenser kan Statsforvalteren pålegge undersøkelser og tiltak jf. naturforvaltningsvilkåret. De øvrige artene mener vi heller ikke vil påvirkes nevneverdig av tiltaket.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om regulering og uttak av vann fra Håvikvatnet legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, og NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

31.3.2026. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

Tiltaket vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5, med forutsetning om å sikre leveområdene for elvemusling, med slipp av minstevannføring, fjerning av rørgate i elven og at vandringsveien for ørret og ål blir sikret.

NVE har også sett påvirkningen fra tiltaket i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen på økosystem og naturmangfold er vurdert til ikke å være så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12. Dette vil mellom annet være aktuelt for å sikre leveområde for elvemusling og for å sikre opp- og nedvandring for ørret og ål.

Landskap, friluftsliv og brukerinteresser

Området brukes til jakt og tur. Det er ingen fritidseiendommer rundt vannet.

Etablering av vei opp til Håvikvatnet i 2005/2006 har medført et varig inngrep i terrenget. Det er etablert rørgater over og langsmed eksisterende elveløp. Ifølge søker påvirker ikke dette landskapet direkte, men det estetiske uttrykket for naturen og da spesielt Sundfjordelven, er spesielt påvirket.

Statsforvalteren mener rør i dagen ikke er i tråd med moderne krav for slike anlegg og mener det må utredes et alternativ, gjerne at det graves ned i veigrøfta. Bolaks mener nedgraving av rør vil være et betydelig større naturinngrep enn at det blir liggende i dagen. Bolaks har ikke mottatt negative tilbakemeldinger fra lokalsamfunnet på at røret ligger i dagen.

NVE mener det ikke er store verdier knyttet til landskap, friluftsliv og brukerinteresser. Allikevel er NVE enig i at vannledningen i vassdraget er et lokalt skjemmende inngrep, og ikke i tråd med dagens praksis for vassdragstiltak. NVE mener derfor at vannledningen må graves ned langs veien. Dette spesifiserer vi nærmere i merknader til vilkår.

Kulturminner

Det er ingen kulturminner ved Håvikvatnet eller Sundfjordelva, men det ligger et arkeologisk minne ved utløpet til Sundfjordelva. Det er også kai til, og tidligere postveg som ligger på østsiden av Nystølvågen, samt noen kulturminner i form av bygninger. Ingen av høringspartene har tatt opp forhold knyttet til kulturminner. Fylkeskommunen, som er myndighet etter kulturminneloven, har ikke uttalt seg til saken. NVE vurderer at tiltaket ikke vil medføre negative virkninger for kulturminner. Bestemmelsene i kulturminneloven om varsling av funn gjelder uansett.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Naturfare

Håvikvatnet og nedre del av Sundfjordelva ligger i aktsomhetsområde for flom i NVE sin kartdatabase (NVE, 2021), se Figur 3-4. Det er ellers ikke påvist ras eller erosjon.

De omsøkte anleggene er allerede etablert. Regulering og vannuttak vil etter NVEs syn ikke føre til økt flomfare.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Håvikvatnet er regulert til drikkevannsforsyning, og kommunen har sitt drikkevannsuttak i Brothølen, en avsnævring av Håvikvatnet. Kommunen uttaler at dersom reguleringene holdes innenfor det som tidligere er praktisert så vil ikke reguleringen påvirke deres uttak. De er imidlertid usikre på om vannstanden tidligere har vært så lav som omsøkt LRV på kote 56,1, og påpeker at det må gjøres tiltak dersom det skulle vise seg å påvirke kommunens uttak. Bolaks sier reguleringen ikke vil påvirke kommunens uttak. NVE forutsetter at Bolaks sitt uttak ikke påvirker kommunens drikkevannsuttak, og vil også sette vilkår om tiltak dersom det skulle vise seg å ha konsekvenser.

Håvikvatnet benyttes som drikkevannskilde for noen husstander i området. Det tas ut mindre mengder vann og utbyggingen har ifølge søker ikke innvirkning på vannforsyningen.

NVE registrerer at det står en merknad i produksjonsplanen om at det må gå noe vann i røret selv når det ikke er biomasse i anlegget, blant annet for å hindre at vann til grunneier får dårlig smak. Vi går derfor ut fra at vannet tas ut fra røret til settefiskanlegget.

NVE vurderer at slike private uttak er små, og at det derfor ikke har betydning for vår vurdering av tilgjengelige vannmengder til stamfiskanlegget. Det vil være Bolaks sitt ansvar å overholde vilkår om vannuttak og reguleringsgrenser i konsesjonen.

Vi minner om at grunneiere langs vassdrag har rett og prioritet til å ta ut vann til husholdning og husdyr (vannressursloven § 15). Prioritet betyr at de skal få ta ut vann før andre brukere i en knapphetssituasjon. NVE vet ikke om uttak av vann til grunneiere i denne sammenheng er grunneiere langs vassdrag, slik at denne bestemmelsen kommer til anvendelse.

Vannforskriften

Ny aktivitet eller nye inngrep skal vurderes etter vannforskriften § 12. Den omsøkte vannuttaket og reguleringen vil berøre vannforekomsten Håvikvatnet og Sundfjordelva. Vannforekomst Sundfjordelva har i dag svært god økologisk tilstand.

Dersom det ikke gjøres tiltak for ørret og elvemusling, vil tiltakene som er iverksatt og nå søkes om kunne forringe dagens økologiske tilstand i Sundfjordelva vesentlig. Med tiltak som minstevannføring og forbipasseringmulighet for ørreten, vil dempe virkningene for vassdraget, og bidra til å opprettholde god økologisk tilstand i elva.

NVE mener at kriteriene for nye inngrep i vannforskriften § 12 er oppfylt. Vi har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som kan redusere skadene og ulempene ved inngrepet. NVE kan fastsette konsesjonsvilkår som er egnet til å avbøte en negativ utvikling i vannforekomstene. Vilkårene omfatter bl.a. krav om minstevannføring og vilkår som gir både NVE og Miljødirektoratet/Statsforvalteren mulighet til å pålegge ytterligere avbøtende tiltak i ettertid. NVE mener at samfunnsnyttan av utbyggingen vil være større enn tapet av miljøkvalitet, jf.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

vannforskriften § 12. Vi kan ikke se at hensikten med inngrepet, vannforsyning til stamfiskproduksjon, med rimelighet kan oppnås med andre midler som er miljømessig vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell konsesjon til uttak av vann og regulering av Håvikvatn vil gi mer stabil vanntilgang for stamfiskanlegget, og bidra til å opprettholde produksjonen. Dette vil også opprettholde den sysselsettingen som Bolaks har ved anlegget. Dette gir ringvirkninger i form av skatteinntekter til kommunen, og etterspørsel til underleverandører i området.

Oppsummering

For at NVE skal kunne gi konsesjon til uttak av vann og regulering av Håvikvannet må de samlede ulempene ikke være så store at de overstiger fordelene. NVE kan stille krav om avbøtende tiltak i konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

NVE legger vekt på fordelene ved et etablert stamfiskanlegg som har tatt ut vann også før vannressursloven trådte i kraft 1.1.2001. Det er imidlertid store verdier knyttet til elvemusling i vassdraget, som kan ha fått det dårligere som følge av de nye tiltakene, både som en konsekvens av endret vannføring, og etablering av dammen som hindrer elvemuslingens vertsfisk, ørret, å passere dammen. Det er også registrert ål i vassdraget, og NVE legger til grunn at vandringsveien for denne må sikres.

NVE mener det er helt avgjørende for at det kan gis konsesjon, at det iverksettes avbøtende tiltak som sikrer toveis passasje for fisk forbi dammen, en tilstrekkelig minstevannføring og opprydding i vassdraget, inkludert å legge vannveien utenfor vassdraget.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir AS Bolaks tillatelse etter vannressursloven § 8 til uttak av vann fra, og regulering av Håvikvatn. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Statsforvalteren om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Andre lovverk

Vi forutsetter at veien er behandlet etter annet lovverk.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Reguleringsgrenser, vannuttak og slipp av vann

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Vannføringer

Middelvannføring	410 l/s
Alminnelig lavvannføring	52 l/s
5-persentil sommer	31 l/s
5-persentil vinter	107 l/s
Maksimalt vannuttak	183 l/s

AS Bolaks har søkt om en regulering på 0,9 m mellom HRV på kote 57 og LRV på kote 56,1. Videre har de foreslått minstevannføringer på 100 l/s om vinteren og 30 l/s om sommeren. Dette er i tråd med beregnede 5-persentiler.

Statsforvalteren peker på at planlagt minstevannføring er på et vannføringsnivå som er representativt for årstiden. De mener at dette vil gi en stabil lavvannføring store deler av året, og den reduserte dynamikken er det som vil være problematisk og uheldig for vanntilknyttet flora og fauna.

De hydrologiske kurvene og beregningene som er levert med søknaden viser at det store deler av året i normalår fortsatt vil være variasjoner i vannføringen. Om våren/sommeren medfører reguleringen en utflating av vannføringen, mens resten av året, og særlig høsten, vil det fortsatt være flommer. NVE har av hensyn til elvemusling og dens vertsfisk vurdert at minstevannføringen må økes om sommeren. Vi fastsetter derfor en minstevannføring på nivå med alminnelig lavvannføring i vassdraget, på 50 l/s i perioden 1.mai – 30.sep og 100 l/s resten av året. Vilkårene knyttet til slipp av minstevannføring kan tas opp til ny vurdering av Statsforvalteren eller NVE etter fem år, fra ny ordning for slipp av minstevannføring blir tatt i bruk.

NVE mener de omsøkte reguleringshøydene er akseptable.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, og magasinet er på laveste tillatte vannstand, skal hele tilsiget slippes forbi. Dersom det skulle oppstå en konflikt mellom å få fylt opp magasinet og samtidig overholde minstevannføringskravet, skal minstevannføringen prioriteres.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

Tiltakshaver skal utarbeide en plan for tørkesituasjoner og iverksette tiltak i god tid før en knapphetssituasjon oppstår.

Post 2. Tidsfrister

I vannressursloven § 27 er det bestemt at konsesjonen bortfaller dersom arbeidet ikke er satt i gang senest tre år etter at den er gitt. I standardvilkårene for konsesjon etter vannressursloven er dette lagt som vilkår under post 2, *Bortfall av konsesjon*. I denne saken er det imidlertid et tiltak som allerede er iverksatt, og vilkåret får dermed ikke relevans. Det er derfor tatt ut av vilkårene i denne saken.

Det er store verdier i vassdraget og det er derfor avgjørende at arbeidet med pålagte avbøtende tiltak settes i gang, og ferdigstilles så snart som mulig. NVE vil derfor erstatte vilkåret om bortfall av konsesjonen med en frist om at arbeidet med å oppfylle vilkårene. NVE understreker viktigheten av god framdrift og at det settes kompetente fagpersoner til å vurdere tiltakene og framdriftsplanen, slik at de viktigste avbøtende tiltakene får prioritet.

Vilkåret får følgende ordlyd:

«Arbeidet med det konsesjonsgitte tiltaket må påbegynnes innen tre år fra konsesjonen ble gitt og fullføres innen ytterligere tre år. Fristene kan forlenges av NVE. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av ekstraordinære forhold (force majeure) har vært umulig å utnytte.»

De nye vilkårene trer i kraft 3 måneder etter vedtaksdato. For å sikre tilstrekkelig fremdrift for gjennomføringen av tiltak pålagt i dette vedtaket, skal konsesjonæren legge frem en fremdriftsplan for tiltak for miljøtilsynet i NVE innen 3 måneder etter vedtaksdato i denne saken.

Fremdriftsplanen skal inneholde en tidsangivelse for innsendelse av detaljplaner for miljø og landskap for de enkelte tiltak. Vilkår som forutsetter ombygging, skal gjennomføres så snart som praktisk mulig. Miljøtilsynet i NVE vurderer, og gir tilbakemelding til konsesjonæren på fremdriftsplanen. NVE understreker viktigheten av fremdrift for å sikre verdiene i vassdraget.

Konsesjonæren skal sende detaljplan for miljø og landskap for gjennomføring av pålagte tiltak til miljøtilsynet i NVE, som er ansvarlig myndighet for videre behandling.».

Vi vil understreke at fordi tiltaket som er satt i gang er konsesjonspliktig og dermed ulovlig uten konsesjon, kan ikke AS Bolaks si fra seg konsesjonen uten samtidig å innstille den konsesjonspliktige virksomheten.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Konsesjonen omfatter vannuttak, regulering og etablering av dam og vannvei fram til vannmåler.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs miljøtilsyn og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Dersom dammen ikke er klassifisert, må dere sende inn søknad om konsekvensklasse, og ev. tekniske planer dersom det er krav om det.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Valg av alternativ	
Inntak	Er etablert.
Dam	Er etablert. Se også avbøtende tiltak. Krav om avbøtende tiltak kan medføre at dammen må bygges om eller flyttes for å få til en akseptabel løsning.
Vannvei	Dagens vannvei er etablert og ligger i dagen i vassdraget. Denne skal flyttes ut av vassdraget, og graves ned der det ikke gir for store skjemmende inngrep. Det må utredes om deler av vannveien kan legges i veigrøft. Vannveien skal legges utenom myra. NVE presiserer at alle ledninger skal ut av vassdraget.
Maksimalt vannuttak	180 l/s. Dette kan ikke justeres i detaljplanen.
Maksimalt gjennomsnittlig vannuttak over året (1.1-31.12)	100 l/s. Dette kan ikke justeres i detaljplanen.
Avbøtende tiltak	Det skal gjøres tiltak ved dammen som sikrer toveis passasje for ørret og ål forbi dammen. Løsningen skal utredes av faglig kompetent personell og godkjennes av NVEs miljøtilsyn. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVEs miljøtilsyn. Det skal dokumenteres at løsningene for fiskepassasje og minstevannføring fungerer.
Opprydding	Gamle elementer knyttet til stamfiskanlegget, som ikke lenger er i bruk, herunder ledninger, installasjoner, terskler osv. i tilknytning til vassdraget skal fjernes. Det skal utarbeides en plan for denne oppryddingen.
Helhetlig biotopforbedrende plan og overvåkingsprogram	For å kunne evaluere tiltak for elvemuslingen og dens vertsfisk skal det lages et overvåkingsprogram i samråd med Statsforvalteren. Det skal gjøres en evaluering etter fem år. Vilårene knyttet til minstevannføring kan da revideres dersom Statsforvalteren ber om det. NVE kan også på eget initiativ revidere vilårene jf. vannressursloven § 28.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat**Beredskapsplan for
tørkesituasjoner**

Tiltakshaver må ha en beredskapsplan for å imøtekomme tørkesituasjoner, og tiltak må iverksettes i god tid. En slik plan kan inneholde bruk av reservevann, og/eller at man tilpasser produksjonen av fisk.

**Kommunens drikkevannsuttak i
Brothølen**

NVE legger til grunn at reguleringen ikke vil påvirke kommunens drikkevannsuttak i Brothølen. Dersom det skulle vise seg å allikevel ha konsekvenser må AS Bolaks hensynta dette. Dette skal fortrinnsvis løses gjennom private avtaler mellom partene. NVE kan vurdere vilkår, jf. vannressursloven § 28 dersom det ikke er tilstrekkelig med en avtale.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

Vi minner om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jamfør kulturminneloven § 8 (jamfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Post 10: Registrering av minstevannføring m.v.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltene utforming og plassering.